

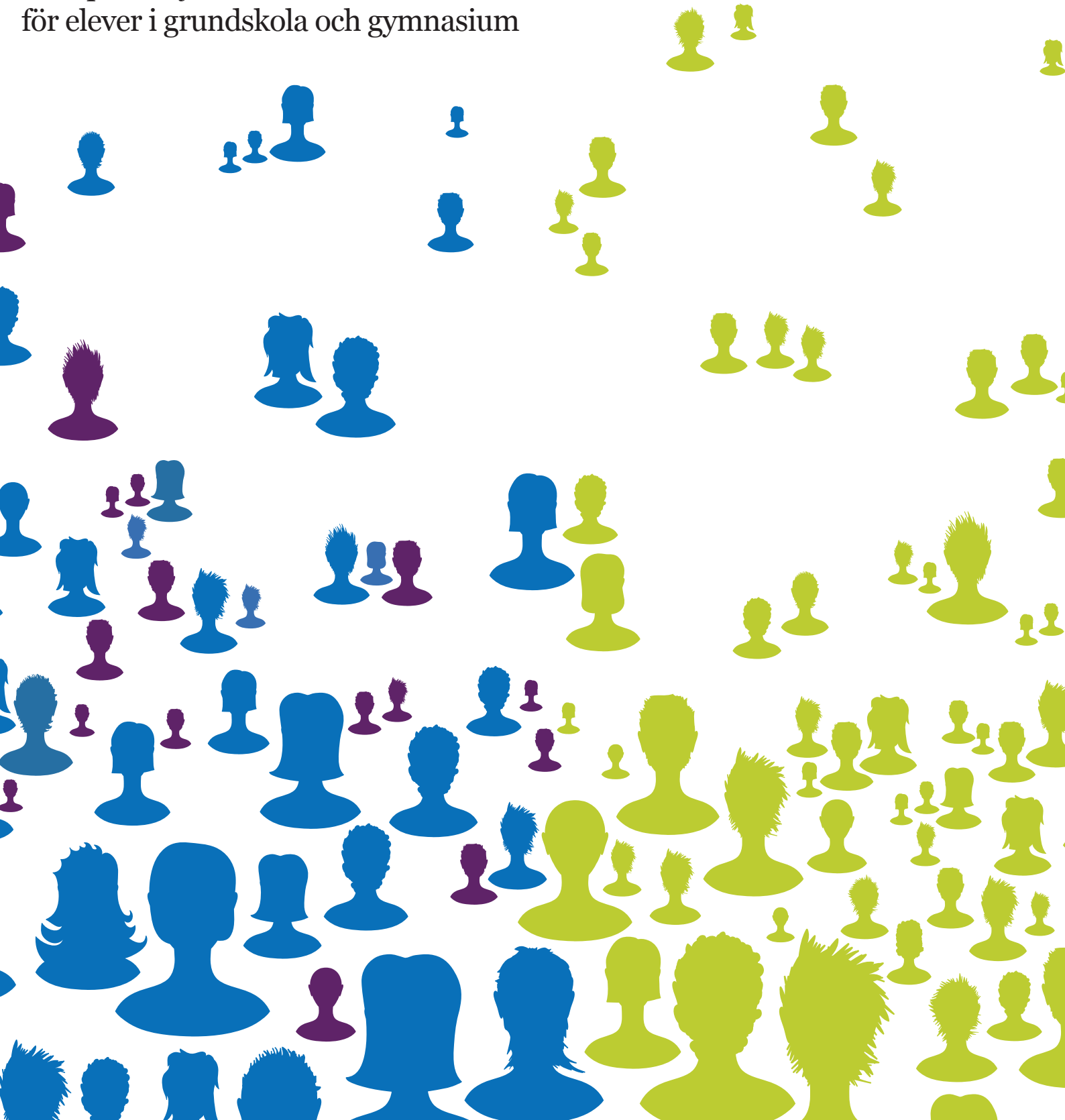
PEDAGOGISKT
CENTRUM
Utbildning

Kvinna till Kvinna

FRED FÖR ALLA

Rollspel om jämställdhet och fred
för elever i grundskola och gymnasium

Innehållsförteckning

INFÖR SPELET

Vad handlar spelet om?	1
Överblick av spelet	2
Sammanfattning av spelet.....	2
Spelledarens roll.....	2
Indelning.....	2
Spela spelet.....	3
Förberedelser för spelledarna	5
Förbered syftet.....	5
Förbered rummen	5
Förbered material.....	5
Håll tiderna.....	5
Spela spelet med en spelledare	6
Bakgrundsfakta för spelledarna	7
Kvinnors situation i krig och konflikt	7
Kvinnor i fredsförhandlingar	7
Ekonomisk makt – lika rättigheter?	8
Att vara kvinnorrättsförsvarare.....	8
Vikten av att organisera sig – civilsamhällets roll..	9
Ett intersektionellt perspektiv.....	10
Kvinnor, fred och säkerhetsagendan	10
Lyckade exempel	11
Källor	11
Koppling till skolans styrdokument	12
Grundskolan 7-9.....	13
Gymnasiet.....	13
Utvecklat av	15
Kvinna till Kvinna.....	15
Pedagogiskt Centrum	15

UNDER SPELET

Spela spelet – så här börjar ni	17
Berätta om att spela ett rollspel	17
Förövning.....	18
Gruppindelning	18
Världen och scenariot.....	19
Gå igenom spelets faser.....	20
Spela spelet – detaljerade instruktioner till spelledarna	22

EFTER SPELET

Efterdiskussion	23
Del I - Reflekterande	23
Del II - Tolkande.....	23
Del III - Generaliserande.....	23
Tips för fortsatt arbete och engagemang	25

BILAGOR

Rollkort: Myndiga Blå	27
Rollkort: Myndiga Grön	29
Rollkort: Omyndiga Blå	31
Rollkort: Omyndiga Grön	33
Förslag på sätt att reagera vid orättvisa	35

Vad handlar spelet om?

Idag utspelar sig de flesta beväpnade konflikter inom länder. En stor del av dödsopfern är civila. Krig handlar inte längre om soldater i skyttegravar – krig förstör hela samhällen och drabbar i hög utsträckning kvinnor och barn. Trots att konflikter slår hårt mot både kvinnor och män, utesluts kvinnor när det är dags att förhandla om fred, ofta med argumentet att de stridande parterna är de som ska sluta freden.

Ett fredsavtal är inte bara ett slut på kriget, det skriver också villkoren för framtiden. När till exempel kvinnor, minoritetsgrupper och andra drabbade av kriget utesluts från fredsprocesserna går en stor del av befolkningens erfarenheter, kunskaper och behov förlorade inför uppbyggnaden av det nya samhället. Eftersom fredsavtal ofta ligger till grund för de nya samhällenas konstitutioner, ökar det också risken för att kvinnors och människors särskilda rättigheter inte heller får någon plats i dem.

Att kvinnor utesluts från många delar av samhället måste diskuteras både globalt och lokalt. Rollspelet *Fred för alla* tar upp frågor som rör jämställdhet och jämlikhet i samhället, i fredsförhandlingar, och i klassrum runt om i Sverige.

Spelet syftar till att upplysa och sprida kunskap om fred och konflikt och om ojämställdhet. Genom en konflikt på en fiktiv skola i ett framtida Sverige påvisas vad som händer mellan grupper med olika mandat i förhandlingar och hur fattade beslut påverkar alla. Deltagarna delas in i mindre grupper med tilldelade åsikter, intressen och rädslor. Deras uppgift är att göra sin röst hörd under en fredsförhandling mellan de olika sidorna som ligger i konflikt med varandra. Spelledarna spelar rollen som medlare.

Spelet öppnar upp för en efterdiskussion om människors olika möjligheter att påverka sin livssituation i synnerhet kopplat till ett jämställdhetsperspektiv. *Fred för alla* har kopplingar till läroplanen och låter deltagarna arbeta med de mål, normer och värden som enligt läroplanen ska genomsyra hela grund- och gymnasieskolans verksamhet. Deltagarna får arbeta med grundläggande demokratiska principer; alla människors lika värde och rätt till frihet, avståndstagande från förtryck och kränkningar mm. Läs mer i avsnittet *Koppling till skolans styrdokument*.

Målgrupp: Högstadië- och gymnasieelever
 Antal deltagare: 17-27 personer samt 2 spelledare
 Tid: 90-120 min (15 min indelning + 45-60 min spel + 30-45 min efterdiskussion)
 Plats: Två rum med möjlighet till ommöblering av bord och stolar
 Material: Utskrivna bilagor, papper och pennor

Utvecklat av

PEDAGOGISKT
 CENTRUM
 Utbildning

Kvinna till Kvinna

Fred för alla är framtaget av Kvinna till Kvinna och Pedagogiskt Centrum med stöd av Arvsfonden.

För mer information om verksamheterna, se avsnittet *Utvecklat av*.

Överblick av spelet

Här följer en sammanfattning av spelet och en överblick av alla delar. Mer detaljerad beskrivning om vad som ska sägas och göras vid varje del finns under avsnittet *Spela spelet – detaljerade instruktioner till spelledarna (sid. 22)*.

Sammanfattning av spelet

Spelet utspelar sig på en skola i Sverige år 2082. I det framtida Sverige är människor uppdelade i vad vi kallar myndiga och omyndiga, men inte på grund av ålder utan på grund av andra faktorer. Det är de myndiga som fattar alla viktiga beslut i samhället, beslut som även påverkar de omyndiga.

När spelet startar är förhållandena på skolan allvarliga. Inom de myndiga har det länge funnits olika åsikter om hur resurser på skolan ska hanteras. En av de mest infekterade frågorna har varit hur maten på skolans ska fördelas. Några tycker att maten och övriga resurser ska fördelas rättvist mellan alla, oavsett om en är myndig eller omyndig. Andra tycker att mat och annat ska delas utifrån hur mycket en bidrar till skolan. De myndiga med olika åsikter har bildat två läger på skolan och har fått varsin färg – Grön och Blå. Konflikten mellan de gröna och de blåa har eskalerat och urartat i upplopp, våldshandlingar och förstörelse av skolans hus och egendom. De omyndiga har inte varit direkt inblandade i konflikten men har påverkats oerhört mycket då de splittrats och tvingats bo på antingen den gröna eller blåa sidan. De har även fått sina rum förstörda, inte kunnat sköta sitt skolarbete och råkat ut för hot, våld och övergrepp.

Spelet startar när fred ska förhandlas mellan de bägge sidorna. De myndiga måste komma överens om hur konflikterna kring skolans matsal ska lösas och långsiktig fred bevaras. De omyndiga får inte delta i förhandlingarna men har möjlighet att göra sina röster hörda genom att formulera de krav de har. Medlare finns på plats på skolan för att hjälpa till att hålla ordning på förhandlingarna.

Innan spelet startar delas deltagarna in i grupper och intar roller som antingen Myndiga Grön, Omyndiga Grön, Myndiga Blå eller Omyndiga Blå. Grupperna har givna åsikter, intressen och rädslor och deras uppgift är att få sin vilja igenom under förhandlingen om matsalen mellan de två sidorna. Spelledarna spelar rollen som medlarna.

Spelledarens roll

Innan rollspelet förbereder spelledarna det material och rum som behövs för att spela spelet. Under rollspelet kommer spelledarna spela rollerna som medlare samt hålla koll på tiden under spelets olika faser, upprätthålla en lugn stämning mellan deltagarna, svara på frågor och se till att alla vet vad de ska göra. Efter rollspelet håller spelledarna i den efterdiskussion där deltagarna får prata om hur det var att spela spelet och vad vi kan lära av det.

Indelning

Ca 15 min

- Spelledarna inleder och berättar för deltagarna att de ska spela ett rollspel och vad det innebär.
- En eller två isbrytare samt en förövning görs för att förbereda deltagarna på vad det innebär att vara myndig eller omyndig.
- Deltagarna delas därefter in i de grupper de ska spela. Spelledarna berättar om världen spelet utspelar sig i och spelets olika faser. Grupperna får sitt rollkort och hänvisas till det rum de ska befinna sig i när spelet sätter igång. När spelet startar sitter de myndiga i ett rum och de omyndiga i ett annat samt alla i sina respektive färger.

Spela spelet

Ca 45-60 min

Spelet har tre faser:

Fas 1 – Formulering

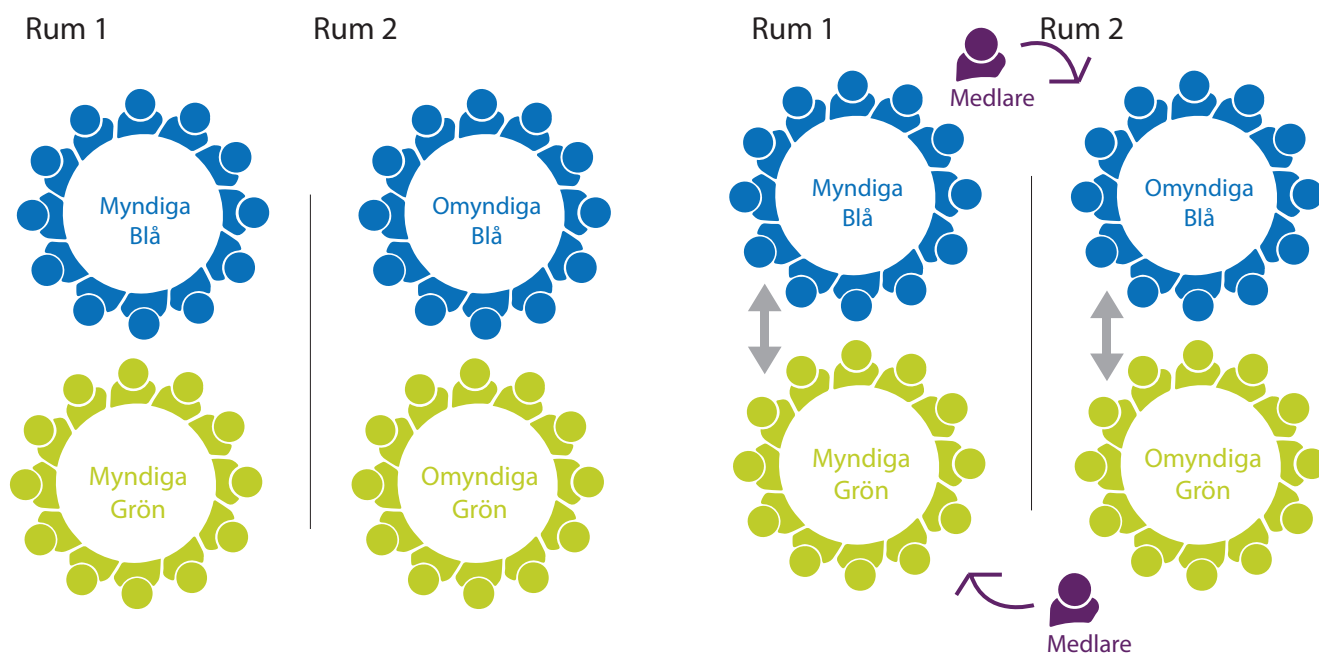
Ca 5 min placering och inläsning +
15 min diskussion och skriva

- Alla de myndiga befinner sig i ett rum och samlas i sin färg; Myndiga Blå eller Myndiga Grön. Inom sin färg ska de läsa rollkortet och tillsammans formulera ett första förslag på en överenskommelse med förhållningsregler som de tycker löser frågan: Hur ska konflikten i matsalen lösas och fred bevaras?
- Alla de omyndiga befinner sig i ett annat rum och samlas i sin grupp; Omyndiga Blå eller Omyndiga Grön. Inom sin färg ska de formulera de krav de har på förhandlingarna som de myndiga med samma färg kommer att få ta del av.

Fas 2 – Förhandling och planering

Ca 5 min överlämning och ommöblering +
20 min diskussion och skriva

- Medlarna går mellan rummen och överlämnar de omyndigas krav till de myndiga av samma färg respektive överlämnar de myndigas första utkast på överenskommelse till de omyndiga av samma färg.
- De myndiga får snabbt ta del av kraven från de omyndiga av samma färg och sedan sker en förhandling mellan de Myndiga Blå och Myndiga Grön. De motstridiga sidorna ska tillsammans formulera gemensamma förhållningsregler om Hur ska konflikten i matsalen lösas och fred bevaras?
- De omyndiga planerar hur de vill reagera om de upplever att den slutgiltiga överenskommelsen som de myndiga presenterar är orättvis.

Fas 3 – Beslut och reaktion

Ca 5 min förflyttning +

10 min presentation och reaktion

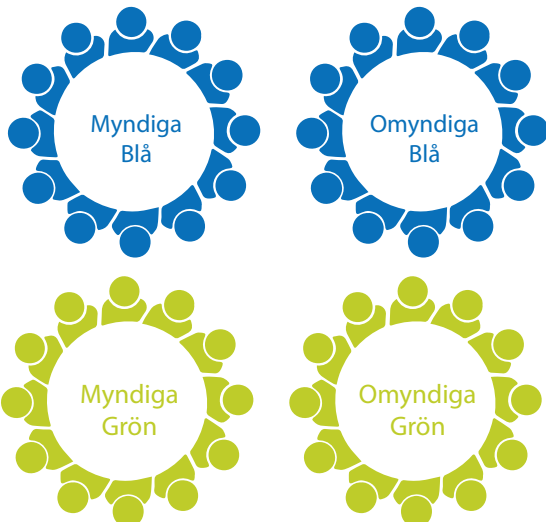
- Alla samlas i samma rum.
- De myndiga presenterar sin överenskommelse och de omyndiga berättar hur de reagerar på beslutet och därefter avslutas rollspelet direkt.

Efterdiskussion

Ca 30-45 min

Efter att rollspelet har avslutats håller spelledarna i en efterdiskussion med alla deltagare.

Rum 1

Förberedelser för spelledarna

För detta spel krävs två spelledare. Som spelledare behöver du läsa igenom hela detta dokument för att få en överblick och förstå spelets olika delar.

Förbered syftet

Fred för alla är ett spel som kan användas för att lära sig om och diskutera globala problem. Det är i efterdiskussionen som större delen av lärandet sker. Där kan deltagarna använda sina erfarenheter från spelet och lyfta dessa till ett bredare perspektiv. Inför spelet är det bra om du funderar ett extra varv kring vilka frågeställningar och perspektiv du vill ska tas upp i efterdiskussionen. Du har god hjälp att förbereda dig med avsnittet *Bakgrundsfakta för spelledarna*.

Frågorna i efterdiskussionen är indelade i tre kategorier; i den första delen kan deltagarna på ett känslomässigt plan reflektera över hur spelet var att spela, i den andra delen handlar det om att tolka och problematisera spelet och i del tre får deltagarna lära sig mer om de frågor som spelet väckt, frågor som rör fred och konflikt samt ojämställdhet och ojämlikhet. Efterdiskussionskapitlet är utformade så att du som spelledare kan ställa några frågor från varje del (del I, II och III). Du väljer själv ut de frågor från varje del som du tycker passar bäst beroende på vad som hände i spelet.

Förbered rummen

För att spela detta spel krävs två rum i nära anslutning till varandra. Det ena rummet ska kunna rymma alla deltagarna vid introduktionen och efterdiskussionen samt kunna möbleras så att de två grupperna som spelar omyndiga kan sitta tillsammans med sin färg runt ett bord. Rummet har med fördel även en whiteboardtavla/blädderblock för att du ska kunna måla upp spelets faser för gruppen innan spelets början. I det andra rummet behöver de två grupperna som spelar myndiga kunna sitta tillsammans med sin färg runt var sitt bord.

Förbered material

- Utskriven handledning för spelledarna.
- Utskrivna bilagor (Rollkort och "Förslag på sätt att agera vid orättvisa")
- Papper och pennor till varje grupp.

Håll tiderna

Ni behöver vara två spelledare för att spela detta spel. Ni kommer att befinna er i varsitt rum och kommer att gå emellan dem för att dela information som medlare. Det är viktigt att tiderna som står angivna i spelet hålls för att alla grupper ska vara i samma fas. Ha därför en klocka tillgänglig och hjälp deltagarna med att avsluta faserna i tid genom att ni som medlare säger till några minuter innan de måste vara klara med den aktuella uppgiften.

Starka känslor

De känslor som deltagarna kan komma att uppleva kan vara känslor av orättvisa, maktlöshet och frustration. Detta kan kännas obehagligt i stunden för deltagarna, men det är också ett syfte med spelet och något som du bör belysa i efterdiskussionen. Vad i spelet var orättvist? Vad kan känslor av orättvisa leda till? Vad finns det för paralleller till verkligheten? Vad hade de med minst makt för möjligheter att förändra sin situation? Hur kan dessa olika känslor användas för att förändra sin eller andras situation till en bättre sådan?

Ingen grupp är den andra lik och rollspel kan leda till att deltagarna spelar roller som de vanligtvis inte har i verkligheten. Exempelvis kan en person som vanligtvis har hög status i gruppen få en roll där hen inte blir lyssnad på eller har lite mandat. I nya roller kan nya känslor uppkomma som leder till ett lärande och ökad förståelse för andra. Bara för att en deltagare inte pratar mycket under spelet innebär det inte att denne inte tar del av upplevelsen. En som betraktar händelsen kan lära sig lika mycket som en som deltar aktivt verbalt. Att bearbeta deltagarnas känslor och upplevelser av spelet är lika viktigt som vad de lärt sig faktamässigt.

Spela spelet med en spelledare (från Kvinna till Kvinna)

Spelet är designat att spelas med två spelledare eftersom deltagarna kommer att befinna sig i två olika rum och kan behöva stöd i respektive rum. Spelet kan dessutom väcka starka känslor och reaktioner hos deltagarna och då kan det vara en fördel att vara två spelledare för att skapa lugn och tillsammans hantera eventuella starka situationer. Om det faller sig så att du är ensam spelledare från Kvinna till Kvinna är ett tips att be en lärare till personerna spela med som den andra medlaren och spelledaren. Denna person kan hjälpa till med att hålla lugn i ett av rummen samt göra de praktiska momenten då lappar ska skickas mellan rummen. Du som representant från Kvinna till Kvinna håller i introduktionen, instruktionerna samt efterdiskussionen.

Bakgrundsfakta för spelledarna

Att spela rollspel väcker tankar, funderingar och reaktioner. I det här rollspelet diskuteras fred, konflikt, kvinnors rättigheter och globala orättvisor. Att diskutera sådana frågor är viktigt, givande men ibland också känsligt. Det här kapitlet är till för dig som spelledare och Kvinna till Kvinna-representant, så att du kan skapa dig en god grund att stå på inför efterdiskussionen som är en central del av rollspelet.

I det här kapitlet finns fakta och berättelser från verkligheten samt erfarenheter från Kvinna till Kvinna som du som spelledare kan referera till när deltagarna diskuterar lika rättigheter, maktfördelning och orättvisor. Vi beskriver särskilt hur situationen ser ut för kvinnor i krig och konflikt och redogör för kvinnors representation i fredsförhandlingar. Till varje avsnitt (rubrik och text) finns en Koppla till spelet med resonemang som du kan använda dig av i efterdiskussionen.

Tänk på att du inte behöver diskutera alla frågor i efterdiskussionen, utan kan välja ut de frågor du tycker passar bäst för gruppen som just spelat spelet. Ett tips är att kika igenom kapitlet *Efterdiskussion* (sid. 23-24) innan du spelar spelet.

Det här kapitlet innehåller

- Kvinnors situation i krig och konflikt
- Kvinnor i fredsförhandlingar
- Ekonomisk makt – lika rättigheter?
- Att vara kvinnorrättsförsvarare
- Vikten av att organisera sig – civilsamhällets roll
- Ett intersektionellt perspektiv
- Kvinnor, fred och säkerhetsagendan
- Lyckade exempel
- Källor

Kvinnors situation i krig och konflikt

Idag utspelar sig de flesta beväpnade konflikter inom länder. En stor del av dödsoffren är civila. Krig handlar inte längre om manliga soldater i skyttegravar – krig dödar, lemlästar och förstör livet för både kvinnor, män och barn.

Samtidigt gör traditionella rollfördelningar i samhället att kvinnor och män i huvudsak får olika roller även i krig och konfliktsituationer. Kvinnor är inte fredliga av naturen. Men medan männen går in i striderna, får kvinnorna ofta se till att samhället och dess funktioner fortsätter att fungera – även om det också finns en hel del kvinnor som ingår i olika beväpnade grupper.

I krig ökar även mäns våld mot kvinnor bland civilbefolkningen. Män som har tvingats bevittna när deras mödrar, döttrar eller hustrur utsatts för sexuellt våld, som används som krigsföringsvapen, tenderar att själva använda våld mot sina familjemedlemmar. Arbetslöshet, trauman och förändrade könsroller i familjen till följd av kriget är andra anledningar till att våldet mot kvinnor ökar under och efter konflikter. Även människohandeln ökar i konfliktområden.

Koppla till spelet: Hur drabbades deltagarna på skolan av konflikten i matsalen? Hur drabbades de olika grupperna? I verklighetens konflikter drabbas olika människor olika mycket och på olika sätt, beroende på kön, etnicitet, religion, sexuell läggning, ålder och social status i samhället.

Kvinnor i fredsförhandlingar

Trots att konflikter slår hårt mot både kvinnor och män, utesluts kvinnor när det är dags att förhandla om fred, ofta med argumentet att de stridande parterna är de som ska sluta freden. En granskning utförd av UNIFEM (Föreanta nationernas utvecklingsfond för kvinnor), 2010, visade att 92 procent av deltagarna i fredsförhandlingar och 98 procent av undertecknarna av fredsavtal är män.¹

Ett exempel på vad det kan innebära när kvinnor och representanter från det civila samhället utesluts ur en fredsförhandling är Daytonavtalet. Daytonavtalet satte punkt för kriget i Bosnien-Hercegovina i forna Jugoslavien 1995. I förhandlingen satt representanter från de olika stridande parterna. Inte en enda kvinna satt med vid förhandlingen. Daytonavtalet har kritiserats för att det befäste en maktuppdelning baserad på etnisk identitet. Avtalet var däremot genusneutralt och formuleringar om kvinnors särskilda intressen och behov saknades.²

Bosnien-Hercegovina är idag ett etniskt uppdelat land där minoriteter och även kvinnor diskrimineras. Den ekonomiska utvecklingen har varit sämre än i de andra länderna på Balkan.

Koppla till spelet: Här kan en under efterdiskussionen ställa frågan: Om vi utgår från siffrorna ovan gällande representation i fredsförhandlingar – hur många av de myndiga skulle vara män respektive kvinnor? Tänkte de myndiga på de omyndigas behov och tillgodosedde detta när de satt i förhandlingarna? Eller klappade de myndiga varandra på axeln och såg till sina egna behov och fördelar? Diskutera med deltagarna vad det kan innebära när halva världens befolkning inte får sitt med och fatta beslut (representanter från halva världens befolkning). Och vad kan det innebära när de som varit drivande i striderna (de myndiga) bara får förhandla? Ta till exempel Dayton-avtalet (ovan) som ett exempel på hur konflikten mellan de etniska grupperna egentligen aldrig löstes utan förstärktes, även om freden ännu lyckats bevaras.

Ekonomisk makt – lika rättigheter?

Två tredjedelar av allt arbete i världen utförs av kvinnor, men de erhåller endast 10 procent av världens samlade inkomster och äger bara en procent av världens egendomar.³ Fattigdom låser fast människors fokus vid överlevnad – med varken tid eller kraft att engagera sig politiskt. Skulle man vilja gå längre i sitt engagemang och ställa upp i val krävs dessutom ytterligare ekonomiska resurser,

till avgifter och för att kunna driva en kampanj. För många kvinnor är det därför en omöjlighet att ens kandidera i politiska val.

Ett annat sätt som kvinnors möjligheter till engagemang hindras på grund av ekonomi, är svårigheten att försörja sig själv. Många samhällen styrs av traditionella värderingar, där kvinnor anses vara de som ska sköta hem och familj. I ett sådant liv finns inget utrymme för kvinnor att utbilda sig eller att delta i arbetslivet. Samtidigt är egenförsörjning en förutsättning för att kunna bestämma över sitt liv och därmed kunna engagera sig i medborgarfrågor.⁴

Koppla till spelet: De omyndiga hade mindre inflytande än de myndiga på skolan. Vi kan tänka oss att de myndiga har större ekonomiska friheter och möjlighet att förvärva pengar än de omyndiga. Diskutera vad det innebär att bli ekonomiskt självständig och hur det påverkar ens inflytandemöjligheter i samhället.

Att vara kvinnorrättsförsvarare

Att arbeta för kvinnors rättigheter är både ett viktigt och ofta mycket givande jobb. Men det är samtidigt slitsamt och i många länder bokstavligen livsfarligt. Över hela världen utsätts de som arbetar för kvinnors rättigheter för sexuella trakasserier, hot och rykesspridning eftersom de utmanar makten och trotsar normer och traditioner som tilldelar kvinnor en underordnad roll.

Kvinna till Kvinna arbetar till exempel med utbildningar i självkänsla och välmående, att möjliggöra möten mellan kvinnorrättsförsvarare från olika länder och regioner och att uppmärksamma kvinnorrättsförsvarares svåra arbete.

Koppla till spelet: Hur hanterade de myndiga de omyndiga som de ansåg vara stökiga? Vilka medel ville de myndiga ta till för att begränsa de

omyndigas friheter att agera, göra uppror och protestera? I flera länder där Kvinna till Kvinna är verksamma begränsas tex aktivisters friheter och media censureras. Korruption är vanligt i länder är det pågår konflikt och i vissa fall förbjuds ideella organisationer, demonstrationer och andra initiativ från medborgarnas håll. Hur påverkar det ett samhälle, där de som står upp för sina och andras rättigheter tystas och begränsas?

Vikten av att organisera sig – civilsamhällets roll

Kvinna till Kvinna har mångårig erfarenhet av arbete med kvinnor och kvinnoorganisationer i krig och konfliktdrabbade länder. Vi vet att såväl i krig och konflikt som i fredliga tider diskrimineras kvinnor på grund av sitt kön.

En avgörande faktor för att kunna bli en aktör i samhället är möjligheten att träffa andra och utbyta tankar och erfarenheter. Men i många konfliktdrabbade samhällen saknar kvinnor tillträde till offentliga rum och deras rörelsefrihet är begränsad.

I dessa samhällen får kvinnor inte själva bestämma vem de vill vara, leva med, träffa eller hur de ska klä sig. Att vistas på platser där människor vanligtvis möts för att interagera, som kaféer eller torg, är omöjligt för dem. I sådana situationer behövs alternativa mötesplatser, platser som kan bryta den isolering många kvinnor lever i.⁵

Eftersom män dominerar både beslutsfattandet och det offentliga rummet, innebär mötesplatserna ett sätt för kvinnor att tillsammans få kraft att försöka påverka samhället till att bättre tillgodose både mäns och kvinnors behov. Mötesplatserna, och kvinnoorganisationerna, blir därmed en förutsättning för att utveckla demokratin.

Ett oberoende civilsamhälle är grunden till kvinnors deltagande i samhället, i politiken, i

fredsprocesser, och i institutioner. Civilsamhället har också kraft och möjlighet att påverka, förändra lagar och på lång sikt förändra strukturer.

I Kosovo, som led av krig under 90-talet och konflikt i början av 2000-talet arbetade ideella kvinnoorganisationer under flera år för att få kvinnor som överlevt våldtäkt och sexuellt våld under kriget att räknas in i kategorin civila krigsoffer. 2014 gick en lag igenom, som gav överlevarna rätt till ekonomiskt stöd från staten. D.v.s. samma ekonomiska stöd som män som stridit i armen länge hade haft rätt till. Detta stöd innebar t.ex. att kvinnorna kunde börja gå hos en psykolog och få hjälp att bearbeta traumat som våldtäkten orsakat.

Lagen är ett tydligt resultat av kvinnoorganisationernas hårda arbete och deras samarbete i Kosovo. Processen började med att kvinnoorganisationer samlade in berättelser från kvinnor runtom i landet, som äntligen vågade berätta för någon om övergreppen de varit med om för 20 år sedan. Med de här berättelserna kunde kvinnoorganisationerna börja driva ett påverkansarbete gentemot parlamentet och visa i vilken utsträckning, och hur, kvinnorna i Kosovo utsatts för våldtäkt och övergrepp under kriget.⁶

Koppla till spelet: Vilka olika sätt reagerade de omyndiga på orättvisorna? Och när beslutet om freden togs av de myndiga – hur valde de omyndiga att agera? Deras möjlighet att gå samman, mötas över konfliktgränsen och att organisera sig utanför politiken och det offentliga rummet finns. Prata om hur de hade kunnat påverka om de organiserat sig. Ge exempel från kvinnorörelsen och andra folkrörelser!

Ett intersektionellt perspektiv

I *Fred för alla* har det möjligtvis framkommit diskussioner och reflektioner kring vem som är myndig/omyndig i verkliga livet. Fokus ligger i detta spel på juridiskt kön som diskrimineringsgrund. I samhället finns det även andra rådande maktordningar. Diskriminering, inte bara på grund av kön utan även med på grund av klass, etnicitet, religion, funktion, sexualitet och identitet är utbrett. Dessa olika egenskaper samverkar med varandra vilket leder till att en person kan bli mer eller mindre utsatt och särskild från normen.

Det är viktigt att kunna lyfta detta perspektiv, om diskussionen under spelet kommer. Vi har valt i detta spel att fokusera på den rådande könsmaktsordningen för att visa på de ojämlika strukturer som existerar just kvinnor och män emellan. Kvinna till Kvinna arbetar utan att fästa avseende vid religiös, politisk, nationell eller etnisk tillhörighet. Dessa krav gäller också Kvinna till Kvinnas samarbetsorganisationer.

Koppla till spelet: För att göra detta kan du som spelledare till exempel ställa deltagarna frågan; Vilka andra faktorer eller egenskaper kan ligga till grund för diskriminering och brist på rättigheter?

Kvinnor, fred och säkerhetsagendan - Resolution 1325

På senare år har det internationella samfundet erkänt de ödesdigra problem som kvinnors uteslutning från fredsprocesser skapar, och har börjat agera för kvinnors fulla deltagande i allt freds- och säkerhetsarbete. Vid FN:s kvinnokonferens i Peking 1995 antogs en handlingsplan mot diskriminering av kvinnor som ålägger länderna att vidta åtgärder och vid behov anpassa lagar och praxis för att undanröja alla hinder för jämställdhet.

År 2000 antog också FN:s säkerhetsråd resolution 1325 "Kvinnor, fred och säkerhet"⁷, som mer specifikt handlar om kvinnors rättigheter och deltagande som aktörer i fredsprocesser. I resolutionen uttrycker säkerhetsrådet sin oro över att civilbefolkningen, särskilt kvinnor och barn, utgör det stora flertalet av dem som är mest utsatta vid väpnade konflikter. De bekräftar den viktiga roll som kvinnor spelar i fråga om konfliktförebyggande, konfliktlösning och fredsuppbyggande samt betonar betydelsen av deras lika deltagande och fulla medverkan i alla strävanden att bevara och främja fred och säkerhet. Man bekräftar även behovet av att till fullo tillämpa internationell lagstiftning om humanitära och mänskliga rättigheter som värnar kvinnors och flickors rättigheter under och efter konflikter. Säkerhetsrådet menar också att det är ytterst angeläget att inkorporera jämställdhetsperspektiv i alla fredsbevarande insatser.

Koppla till spelet: Vad spelar internationella samfund, som FN, för roll när det kommer till jämställdhetsarbete? Fungerar det att sätta riktlinjer (och lagar) för länder där demokratin brister? Vad är internationella samfundets roll i tex fredsförhandlingar eller i krig och konflikt?

Lyckade exempel

För att visa på att världen faktiskt inte bara är en hopplös och orättvis plats kan du som spelledare ta upp goda exempel på förändringar som människor lyckats nå genom engagemang och organisering. Här nedan följer några exempel på vad som hänt sedan år 2000 då FN antog resolution 1325 och genom den satte kvinnors rättigheter högre på dagordningen. Lyckade exempel som du kan ta upp i efterdiskussionen om deltagarna känner tex hopplöshet eller frustration:

- Kvinnor sitter med i fredsförhandlingarna i Sydsudan. En deltagare som gått en utbildning i 1325 driver en kvinnodelegation som satt press på parterna att inkludera kvinnor i förhandlingarna och att ta hänsyn till kvinnors och flickors behov.
- I Colombia arbetar organisationer i civila samhällen och statliga institutioner tillsammans för att säkerställa att ett genusperspektiv genomsyrar implementeringen av fredsavtalet.
- I Bagdad i Irak kan fler flickor gå till skolan. Genom att utbildningsdepartementet arbetade med flickornas föräldrar var det möjligt att hitta säkrare sätt för flickorna att ta sig till och från skolan.
- Ministeriet för mänskliga rättigheter i Jemen har skapat en arbetsgrupp om 1325 som ett direkt resultat av arbete genomfört av en kvinnorrättsförsvarare som gått en utbildning i 1325.
- Kvinnliga poliser utbildas idag för att ta plats i den interna säkerhetsstyrkan i Libanon. En ny avdelning för utbildning av kvinnor har startats efter att sex poliser deltagit i en utbildning i 1325.
- Liberiansk polis har förbättrat sitt arbete med trafficking då två kvinnorrättsförsvarare genomfört vidareutbildning av de utredare som arbetar med den typen av brott.⁸

Källor

1. <http://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/03AWomenPeaceNeg.pdf>
2015-08-05
2. <http://kvinнатillkvinna.se/blog/2014/01/21/kvinnororelsen-mobiliserar-infor-fredssamtal-om-syrien/>
2015-08-05
3. <http://www.ohchr.org/EN/ABOUTUS/Pages/DiscriminationAgainstWomen.aspx>
2015-08-05
4. <http://kvinнатillkvinna.se/vad-vi-vill/oka-kvinnors-makt/>
2015-08-05
5. <http://kvinнатillkvinna.se/vad-vi-vill/skapa-motesplatser/>
2015-05-08
6. <http://kvinнатillkvinna.se/blog/2014/02/12/hopp-om-rattvisa-for-overlevare-av-krigsvaldtakter/>
<http://lenaagbloggar.wordpress.com/2014/05/23/forandring-sker-inte-i-en-handvandning/>
2015-08-05
7. <http://kvinнатillkvinna.se/vad-vi-vill/flerkvinnor-i-fredsprocesser/>
2015-08-05
8. <http://kvinнатillkvinna.se/blog/2014/04/15/framgangsrik-utbildning-om-kvinnor-fred-sakerhet/>
2015-08-05

Koppling till skolans styrdokument

Fed för alla låter skolelever arbeta med läroplanens övergripande mål, normer och värden som ska genomsyra hela grund- och gymnasieskolans arbete. Eleverna får arbeta med grundläggande demokratiska principer så som alla människors lika värde och rätt till frihet, samt avståndstagande från förtryck och kränkningar.

I grund- och gymnasieskolans läroplan står det bland annat:

Grundläggande värden

Människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet, alla människors lika värde, jämställdhet mellan kvinnor och män samt solidaritet mellan människor är de värden som utbildningen ska gestalta och förmedla. I ööverensstämmelse med den etik som förvaltats av kristen tradition och västerländsk humanism sker detta genom individens fostran till rättskänsla, generositet, tolerans och ansvarstagande. Undervisningen ska vara icke-konfessionell.

Förståelse och medmännisklighet

Skolan ska främja förståelse för andra människor och förmåga till inlevelse. Ingen ska i skolan utsättas för diskriminering på grund av kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, könsöverskridande identitet eller uttryck, sexuell läggning, ålder eller funktionsnedsättning eller för annan kränkande behandling. Alla tendenser till diskriminering eller kränkande behandling ska aktivt motverkas. Främlingsfientlighet och intolerans måste bemötas med kunskap, öppen diskussion och aktiva insatser.

Det svenska samhällets internationalisering och den växande rörligheten över nationsgränserna ställer höga krav på människors förmåga att leva med och inse de värden som ligger i en kulturell mångfald. Skolan är en social och kulturell mötesplats, som har både en möjlighet och ett ansvar för att stärka denna förmåga hos alla som verkar där. Förtrogenhet med Sveriges kultur och historia

samt det svenska språket ska befastas genom undervisningen i många av skolans ämnen. En trygg identitet och medvetenhet om det egna och delaktighet i det gemensamma kulturarvet stärker förmågan att förstå och leva sig in i andras villkor och värderingsgrunder. Skolan ska bidra till att elever får en identitet som kan relateras till inte bara det specifikt svenska utan också det nordiska, det europeiska och ytterst det globala. Internationella kontakter och utbildningsutbyte med andra länder ska främjas.

Spelet och efterdiskussionen har flera kopplingar till kursplanernas olika ämnen. Materialet ger därför goda möjligheter till ett ämnesövergripande arbetssätt.

Grundskolan 7-9

Historia

- *Demokratisering i Sverige. Bildandet av politiska partier, nya folkrörelser, till exempel kvinnorörelsen, och kampen för allmän rösträtt för kvinnor och män. Kontinuitet och förändring i synen på kön, jämställdhet och sexualitet.*

Religion

- *Etiska begrepp som kan kopplas till frågor om hållbar utveckling, mänskliga rättigheter och demokratiska värderingar, till exempel frihet och ansvar.*
- *Konflikter och möjligheter i sekulära och pluralistiska samhällen, till exempel i frågor om religionsfrihet, sexualitet och synen på jämställdhet.*

Samhällskunskap

- *Olika slags medier, deras uppbyggnad och innehåll, till exempel en dagstidnings olika delar. Nyhetsvärdering och hur den kan påverka människors bilder av om- världen. Hur individer och grupper framställs, till exempel utifrån kön och etnicitet.*

- Skillnader mellan människors ekonomiska resurser, makt och inflytande beroende på kön, etnicitet och socioekonomisk bakgrund. Sambanden mellan socio- ekonomisk bakgrund, utbildning, boende och välfärd. Begreppen jämlikhet och jämställdhet.
- Aktuella samhällsfrågor, hotbilder och konflikter i Sverige och världen. FN:s syfte och huvudsakliga uppdrag, andra former av internationell konflikthantering och folkrätten i väpnade konflikter.
- Individens och grupperns möjligheter att påverka beslut och samhällsutveckling samt hur man inom ramen för den demokratiska processen kan påverka beslut.

Svenska

- Att leda ett samtal, formulera och bemöta argument samt sammanfatta huvud- dragen i vad som sagts.
- Muntliga presentationer och muntligt berättande för olika mottagare, om ämnen hämtade från skola och samhällsliv. Anpassning av språk, innehåll och disposition till syfte och mottagare.
- Ord och begrepp som används för att uttrycka känslor, kunskaper och åsikter. Ords och begrepps nyanser och värdeladdning.
- Språkets betydelse för att utöva inflytande och för den egna identitetsutvecklingen.
- Etiska och moraliska aspekter på språkbruk, yttrandefrihet och integritet i olika medier och sammanhang.

Hem- och konsumentkunskap

- Arbetsfördelning i hemmet ur ett jämställdhetsperspektiv.

Gymnasiet

Samhällskunskap

- Kunskaper om demokrati och de mänskliga rättigheterna såväl de individuella som de kollektiva rättigheterna, samhällsfrågor, samhällsförhållanden samt olika samhällens organisation och funktion från lokal till global nivå utifrån olika tolkningar och perspektiv.
- Kunskaper om historiska förutsättningar betydelse samt om hur olika ideologiska, politiska, ekonomiska, sociala och miljömässiga förhållanden påverkar och påverkas av individer, grupper och samhällsstrukturer.
- Förmåga att analysera samhällsfrågor och identifiera orsaker och konsekvenser med hjälp av samhällsvetenskapliga begrepp, teorier, modeller och metoder.
- Demokrati och politiska system på lokal och nationell nivå samt inom EU. Internationella och nordiska samarbeten. Medborgarnas möjligheter att påverka politiska beslut på de olika nivåerna. Maktfördelning och påverkansmöjligheter i olika system och på olika nivåer utifrån olika demokratimodeller och den digitala teknikens möjligheter. Mediers innehåll och nyhetsvärdering i samband med frågor om demokrati och politik.
- De mänskliga rättigheterna, vilka de är, hur de förhåller sig till stat och individ och hur man kan utkräva sina individuella och kollektiva mänskliga rättigheter.
- Folkrätten i väpnade konflikter. Den internationella humanitära rätten och skyddet för civila i väpnade konflikter.

Historia

- *Industrialisering och demokratisering under 1800- och 1900-talen i Sverige och globalt samt viktiga globala förändringsprocesser och händelser, till exempel migration, fredssträvanden, resursfördelning och ökat välstånd, internationellt samarbete, mänskliga rättigheter, jämställdhet, men också kolonialism, diktaturer, folkmord, konflikter och ökat resursutnyttjande. Långsiktiga historiska perspektiv på förändrade maktförhållanden och olika historiska förklaringar till dem.*
- *Historiskt källmaterial som speglar människors roll i politiska konflikter, kulturella förändringar eller kvinnors och mäns försök att förändra sin egen eller andras situation. Olika perspektiv utifrån till exempel social bakgrund, etnicitet, generation, kön och sexualitet.*
- *Hur individer och grupper använt historia i vardagsliv, samhällsliv och politik. Betydelsen av historia i formandet av identiteter, till exempel olika föreställningar om gemensamma kulturarv, och som medel för påverkan i aktuella konflikter.*
- *Det nutida samhällets politiska utveckling utifrån historiska ideologiska villkor, till exempel mänskliga rättigheter, nationalism, kolonialism och jämställdhet, i relation till maktfördelning och ekonomiska villkor. Frågor om aktörens handlingsfrihet kontra strukturella villkor.*

Sociologi

- *Kunskaper om hur människor och samhället formar varandra, utifrån olika teorier och teoretiska perspektiv.*
- *Förmåga att använda sociologiska begrepp, teorier och modeller.*
- *Förmåga att diskutera samhällets, egna och andras attityder samt diskutera handlingar och värdera olika ståndpunkter.*

Religion

- *Kunskaper om människors identitet i relation till religioner och livsåskådningar.*
- *Förmåga att använda etiska begrepp, teorier och modeller.*
- *Förmåga att problematisera kulturmöten och sociala processer på individ-, grupp- och samhällsnivå.*

Svenska

- *Grunderna i den retoriska arbetsprocessen.*
- *Argumentationsteknik och skriftlig framställning av argumenterande text.*
- *Muntlig framställning med fokus på mottagaranpassning. Faktorer som gör en muntlig presentation intressant och övertygande. Användning av presentations- tekniska hjälpmedel som stöd för muntlig framställning. Olika sätt att lyssna och ge respons som är anpassad till kommunikationssituationen.*
- *Skriftlig framställning av texter för kommunikation, lärande och reflektion. Språkriktighet, dvs. vilka språkliga egenskaper och textegenskaper i övrigt som en text bör ha för att fungera väl i sitt sammanhang.*

Svenska som andraspråk

- *Språklig variation och språkanvändning, med tonvikt på hur kön, social bakgrund och kulturell tillhörighet påverkar människors sätt att tala och skriva och hur språket kan användas för att uttrycka maktförhållanden. Skillnader mellan majoritetssamhällets och minoriteternas språkbruk.*

Utvecklat av

Design: Åsa Nilsson, Pedagogiskt Centrum och Anna-Karin Linder Krauklis

Texter och material: Åsa Nilsson, Pedagogiskt Centrum samt Matilda Reiderstedt och Karin Tennemar, Kvinna till Kvinna

Layout och formgivning: Ingibjörg Sigurðardóttir

Kvinna till Kvinna

Är en svensk organisation som bildades 1993 som en reaktion på de övergrepp som kvinnor utsattes för under kriget på Balkan. Idag arbetar vi med att stärka kvinnoorganisationer och kvinnorrättsförsvare i krigs- och konflikttrabbade områden.

Idag samarbetar vi med över 130 kvinnoorganisationer i krigs- och konflikttrabbade områden som på olika sätt arbetar för jämställdhet och fred. Vi finns i Södra Kaukasus, Västra Balkan, i Mellanöstern och i Central- och Västafrika. Våra samarbetsorganisationer kämpar för kvinnors tillgång till resurser och makt, för kvinnors ökade inflytande och deltagande i fredsprocesser, för rätten till sin egen kropp, med att bekämpa våld mot kvinnor och för att främja kvinnors organisering och skapa mötesplatser för kvinnor över konfliktgränser.

Kvinna till Kvinnas vision är en värld där det råder hållbar fred byggd på demokrati och jämställdhet mellan kvinnor och män och där konflikter hanteras med icke militära medel. En värld där mänskliga rättigheter för kvinnor, män, flickor och pojkar respekteras och alla människor kan uppleva trygghet och säkerhet. Där kvinnor har makt och inflytande över beslut och är aktörer i ekonomisk och politisk samhällsutveckling i samma utsträckning som män.

Våra samarbetsorganisationer återfinns ofta på olika sidor av en konflikt som lyfter försoningsarbetet samt arbetar med diskrimineringen av kvinnor, inte endast ur ett könsperspektiv utan även med hänsyn till klass, etnicitet, religion, funktion, sexualitet och identitet. Kvinna till Kvinna arbetar utan att fästa avseende vid religiös, politisk, nationell eller etnisk tillhörighet. Dessa krav ställer vi även på våra samarbetspartners.

2002 tog Kvinna till Kvinna emot Right Livelihood-priset (det alternativa nobelpriset) för framgångsrikt stöd till kvinnors freds- och försoningsarbete.

www.kvinnatillkvinna.se

Kvinna till Kvinna

Pedagogiskt Centrum

Pedagogiskt Centrum verkar för skolutveckling och är en del av Göteborgsregionens kommunalförbund, GR Utbildning. Vi skapar och leder alltifrån enstaka temapass med elever och skolpersonal till omfattande och långsiktiga organisationsutvecklingsprojekt. Vår specialitet är skräddarsydda insatser som utformas i nära samarbete med våra uppdragsgivare och som utgår från den enskilda verksamhetens unika behov.

Bland annat arbetar med den upplevelsebaserade pedagogiken som verktyg och förhållningssätt. Upplevelsebaserat lärande är en metod som låter deltagarna behandla problem tagna ur verkligheten i en simulerad miljö vilket väcker engagemang och delaktighet. Vi utvecklar pedagogiskt material och utbildar pedagoger i alla skolformer. Våra spel är kostnadsfria att använda och du hittar dem i Speldatabasen på www.pedagogisktcentrum.se/speldatabas

www.pedagogisktcentrum.se

**PEDAGOGISKT
CENTRUM**
Utbildning

Spela spelet – så här börjar ni

Det här avsnittet använder du när det är dags för att spela spelet med deltagarna. Det som är kursivt är förslag på hur du kan formulera dig för att förklara vad som kommer hända.

Berätta om att spela ett rollspel

Börja med att förklara för deltagarna att ni ska spela ett rollspel och vad det innebär:

Vi kommer i ungefär en timma framöver att spela rollspelet Fred för alla som handlar om fred och konflikt och belyser teman som ojämställdhet och ojämlikhet. Ni kommer att delas in i mindre grupper som får rollkort med gruppens gemensamma åsikter, intressen och rädslor inom en konflikt. Ni ska under spelets gång lägga undan vad ni på riktigt tycker om konflikten eller grupperna och istället utgå från det som står på er rollbeskrivning och samarbete inom gruppen. Från och med att vi som är spelledare säger att spelet är igång så spelar ni era roller. Det innebär att ni kommer låtsas att allt som händer i rollspelet händer på riktigt tills dess att vi spelledare säger att rollspelet är slut. Ni får gärna prata och bete er så som ni tror att er grupp skulle göra. När spelet är slut kommer vi ha en efterdiskussion där vi pratar om hur det kändes att rollspela och gå igenom vad som hände under spelet.

Innan ni börjar själva spelet kommer ni att göra en isbrytare som har till syfte att värma upp.

Isbrytare

Innan själva spelet startar inleder ni med att genomföra en isbrytare. En isbrytare är en kortare komma-igång-övning som syftar till att hjälpa deltagarna att glömma det som tidigare hänt under dagen och istället skapa ett gemensamt fokus på spelet och övningen. En isbrytare kan antingen ha som mål att tillföra energi till gruppen eller lugna den beroende på vilken som väljs. Här ges förslag på en av varje: "Främling och vän" ger energi och skratt till gruppen medan "Räkna till 20" skapar koncentration och lugn. Välj den som passar din

grupp bäst.

Du kan hitta fler förslag på isbrytare i ett dokument som heter Icebreakers på www.pedagogisktcentrum.se/speldatabas

Främling och vän

Rensa rummet från stolar och bord, så att det finns yta att röra sig på. Deltagarna ställer sig i en ring vända inåt. Be alla personer att i hemlighet välja ut någon annan i rummet. Efter att de gjort det säger du att den de valt är en person som är en otäck främling som är radioaktiv och farlig. De ska därför hålla sig så långt borta ifrån den person som möjligt i rummet. Låt deltagarna få röra sig fritt runt i rummet tills dess att alla börjar stanna till. Be dem då att återigen samlas i en ring. Säg att de ska i hemlighet välja ut en annan person i rummet. Denna person är deras vän som de tycker mycket om. De vill vara nära sin vän och skydda den mot allt otäckt i världen. Om främlingen som de valt som första person kommer i närheten behöver de skydda sin vän som de valt som andra person, exempelvis genom att agera som ett "mänskligt skydd" och ställa sig emellan vännen och främlingen och mota bort främlingen.

Att tänka på

Gruppen kommer att röra sig väldigt annorlunda beroende på de två reglerna. I den första delen brukar gruppen delas upp på varsin sida av rummet. Vänta inte för länge innan nästa regel läggs in. I den andra delen så kommer gruppen förmodligen att klumpas ihop mitt på golvet. Detta kommer att resultera i en hel del skratt. Avsluta övningen efter att gruppen har fått skratta och knuffa lite på varandra.

Räkna till 20

Deltagarna ställer sig i en ring vända inåt med axlarna mot varandra. Förklara att de ska få vara med om en avancerad matematisk övning (vilket kommer att skapa en del oro och kommentarer i gruppen).

Gå därefter igenom reglerna. Gruppen ska gemensamt räkna till 20 genom att någon person säger "ett", någon annan säger "två" osv. upp till 20. Personer som står bredvid den som sa en siffra får inte säga nästa. Om det blir fel eller om några säger samma siffra samtidigt måste alla applådera och börja om från början. Under tiden man räknar ska de andra vara tysta och titta ned i backen.

Att tänka på

Det är väldigt sällan som gruppen kommer att klara av att räkna hela vägen till 20. Istället är tanken att man ska skapa ett gemensamt fokus (genom en gemensam uppgift) samt förmedla en tillåtande attityd till att göra fel (genom att applådera när det blir fel). Håll inte på för länge med övningen, det räcker att låta gruppen försöka fem-sex gånger.

Förövning

Denna förövning har som syfte att låta deltagarna reflektera över definitionen av att vara myndig eller omyndig. Deltagarna kommer att spela på dynamiken mellan dessa och därför är det bra att ha reflekterat över detta innan. I efterdiskussionen kommer ni senare kunna lyfta rättigheter kopplat till myndigförklarande.

Be deltagarna lista allt som en person kan göra i Sverige när den fyllt 18 år, det vill säga det som myndiga får göra till skillnad från omyndiga.

Om de inte kommer på fler saker än att ta körkort, köpa alkohol på krogen och rösta, så hjälp till med fler exempel såsom att tatuera sig, röka och snusa, starta företag, skriva testamente, få adoptera, ärva, förfoga över sina pengar, välja vem en vill bo hos, få gifta sig etc. Denna övning gör de för att få en bild av vad det innebär att vara myndig respektive omyndig, något som är viktigt i spelet.

Gruppindelning

Dela in deltagarna så att de bildar följande grupper:

- 4-6 personer – Myndiga Blå
- 5-8 personer – Omyndiga Blå
- 3-5 personer – Myndiga Grön
- 5-8 personer – Omyndiga Grön
- 2 personer – Medlare (alltid spelledarna)

ATT TÄNKA PÅ

Grupperna med de omyndiga bör vara större än de myndiga för att i efterdiskussionen kunna belysa hur majoritetens röst eventuellt inte blir hörd. De i Myndiga Blå bör vara fler än de i Myndiga Grön för att skapa en numerär majoritet om de i förhandlingarna väljer att rösta om vissa beslut.

Berätta att ni snart kommer att spela spelet. Först kommer ni få en målande beskrivning av världen och situationen spelet utspelar sig i samt en överblick av spelets faser. Sedan kommer grupperna att bli tilldelade rum och börja spelet genom att läsa sina rollkort.

Världen och scenariot

Läs följande om världen och scenariot:

Året är 2082 och vi befinner oss på en svensk skola. Vissa system i det svenska samhället har ändrats jämfört med hur det såg ut i början på 2000-talet. Bland annat delas befolkningen in i omyndiga och myndiga på ett annat sätt än förr då ålder gjorde att du definierades som vuxen och myndig vid 18 års ålder. I det framtida Sverige föds du antingen som myndig eller blir myndigförklarad av redan myndiga när du bevisat att du kan axla ett stort ansvar i samhället. Som myndig får du lön vid arbete, har rösträtt vid stora kollektiva beslut samt får röra dig fritt i samhället. Som omyndig går du i skolan för att lära dig att bli en ansvarstagande medborgare. Detta innebär att du kan behöva gå i skolan resten av ditt liv eftersom du kanske aldrig bli myndigförklarad. Som omyndig får du inte rösta, du måste bo på skolan och du har begränsade rörelsemöjligheter inom och utanför skolans område. De myndiga beslutar hur skolan ska drivas.

Där vi befinner oss är stämningen väldigt orolig. Inom de myndiga har det länge funnits olika åsikter om hur resurser på skolan ska hanteras. En av de mest infekterade frågorna har varit hur maten på skolans ska fördelas. Några tycker att maten och övriga resurser ska fördelas rättvist mellan alla, oavsett om en är myndig eller omyndig. Andra tycker att mat och annat ska delas utifrån hur mycket en bidrar till skolan. De myndiga med olika åsikter har bildat två läger på skolan vilka har fått varsin färg – Grön och Blå. Konflikten mellan de gröna och de blåa har eskalerat och

urartat i upplopp, våld och förstörelse av skolans hus och egendom. De omyndiga har inte direkt varit inblandade i konflikten, men har påverkats oerhört mycket då de splittrats och tvingats bo på antingen den gröna eller blåa sidan samt fått sina rum förstörda, inte kunnat sköta sitt skolarbete och råkat ut för trakasserier, hot, våld och övergrepp.

Det enda som de två sidorna just nu delar på är matsalen som är belägen i mitten av skolan. Under konflikten har upploppen ofta startat här, och även de omyndiga som inte är direkt inblandade i konflikten har känt sig otrygga. Matsalen är skolans hjärta och nu måste beslut fattas så att den kan fortsätta vara det utan att nya konflikter blossar upp gång på gång. De myndiga har precis beslutat sig för att de måste börja närma sig varandra och börja med att formulera en överenskommelse med förhållningsregler kring den mest akuta frågan: **Hur ska konflikten i matsalen lösas och fred bevaras?**

De myndiga kommer att ta beslut som gör att alla på skolan, såväl omyndiga som myndiga, kan leva i fred. För att alla ska bli nöjda krävs det att de omyndiga engagerar sig. Detta kan de göra genom att formulera de krav de har. Krav som de myndiga kan ta del av i förhandlingarna för att fatta rätt beslut, ett beslut som säkerställer att allas rättigheter respekteras framöver.

Medlare finns på plats för att hjälpa till att hålla ordning på förhandlingarna.

Gå igenom spelets faser

Gå igenom var deltagarna kommer att befinna sig fysiskt under spelet genom att förklara nedanstående rubriker och hur länge varje fas är. Rita gärna upp faserna på tavlan likt illustrationerna nedan. Berätta att ni som spelledare spelar medlare och kommer meddela när det är några minuter kvar på varje fas och att allt de ska göra även står på rollkortet.

Fas 1 – Formulering

*Ca 5 min placering och inläsning +
15 min diskussion och skriva*

- Alla de myndiga befinner sig i ett rum och samlas i respektive färg; Myndiga Blå eller Myndiga Grön. Inom er färg ska ni läsa rollkortet och tillsammans formulera ett första förslag på en överenskommelse med förhållningsregler som ni tycker löser frågan: Hur ska konflikten i matsalen lösas och fred bevaras?
- Alla de omyndiga befinner sig i ett annat rum och samlas i respektive färg; Omyndiga Blå eller Omyndiga Grön. Inom er färg ska ni formulera de krav ni har i förhandlingarna som de myndiga med samma färg senare kommer att få ta del av.

Fas 2 – Förhandling och planering

*Ca 5 min överlämning och ommöblering +
20 min diskussion och skriva*

- Medlarna går mellan rummen och överlämnar de omyndigas krav till de myndiga med samma färg respektive överlämnar de myndigas första utkast på överenskommelse till de omyndiga med samma färg.
- De myndiga får snabbt ta del av kraven från de omyndiga med samma färg och sedan sker en förhandling mellan de Myndiga Blå och Myndiga Grön. De motstridiga sidorna ska tillsammans formulera gemensamma förhållningsregler om Hur ska konflikten i matsalen lösas och fred bevaras?
- De omyndiga planerar hur de vill reagera om de upplever att den slutgiltiga överenskommelsen som de myndiga gemensamt presenterar är orättsvis. Här kan de välja att göra det inom den egna färgen eller samarbeta mellan färgerna.

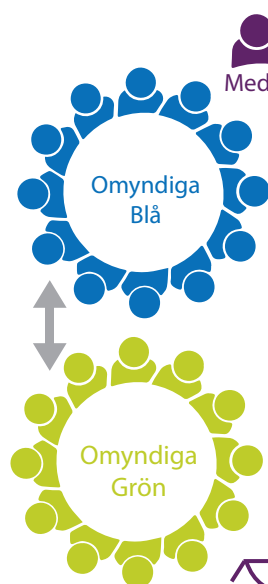
Rum 1

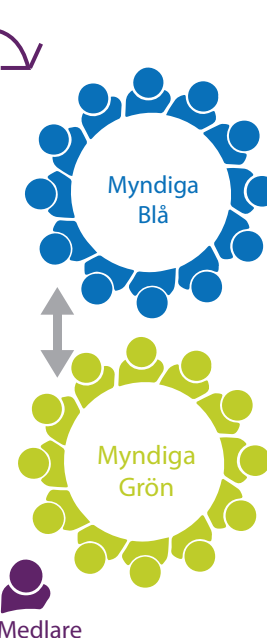
Rum 2

Rum 1

Rum 2

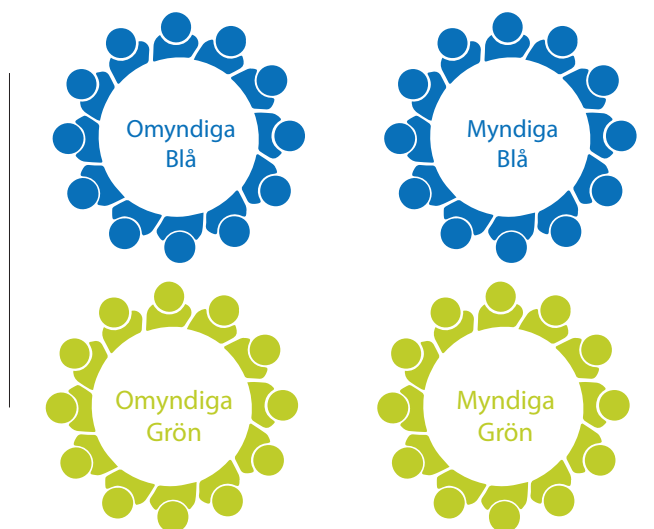
Fas 3 – Beslut och reaktion

Ca 5 min förflyttning +

10 min presentation och reaktion

- Alla samlas i samma rum. De myndiga presenterar sin överenskommelse och de omyndiga berättar hur de vill reagera och därefter slutar rollspelet direkt.
- Efter Fas 3 slutar spelet och ni går ur era roller och in i en efterdiskussion. Där kommer ni få prata om hur det kändes att spela spelet, gå igenom vad som hände under spelets gång och vad ni kan lära er av det.

Rum1

Spela spelet – detaljerade instruktioner till spelledarna

När deltagarna har fått en överblick av spelets faser är det dags att börja spela. Nedan följer instruktioner för vad du som spelledare ska göra under varje fas.

ATT TÄNKA PÅ UNDER ALLA FASER

Under rollspelet kallas ni spelledare för medlare vilket innebär att ni ska se till att alla förhandlingar sker under kontrollerade former utan att någon blir högljudd eller tar till fysisk kontakt. Om det blir aggressiv stämning påminn deltagarna att detta är en fredsförhandling och att sådant beteende hindrar dem från att komma vidare. Tiden är knapp och ni har inte tid för mer bråk, deras fokus måste ligga på att komma överens.

Fas 1 – Formulering

Ca 5 min placering och inläsning + 15 min diskussion och skriva

- Placera de Omyndiga Grön och Omyndiga Blå i rum ett.
- Hänvisa de Omyndiga Grön till ett bord och de Omyndiga Blå till ett annat bord.
- Placera de Myndiga Grön och Myndiga Blå i rum två.
- Hänvisa de Myndiga Grön till ett bord och de Myndiga Blå till ett annat bord i samma rum.
- Förse alla grupper med papper och penna så att de kan formulera förhållningsregler respektive krav.
- Dela ut rollkortet till respektive grupp och ge dem några minuter att läsa in sig på det.
- Berätta att rollspelet börjar genom att säga följande:
- Välkomna till fredsförhandlingen! Vi är medlare under dessa oerhört viktiga förhandlingar och kommer att se till att stämningen förblir lugn och konstruktiv nu när ni ska formulera kloka krav och beslut som säkrar en hållbar fred för alla
- Låt dem börja diskutera och formulera det de ska under denna fas (det står på rollkortet).
- Meddela när det är några minuter kvar på fasen

så att de kan skriva ner sina formuleringar och fota alternativt skriva av dem (detta då pappret med förslag på förhållningsregler respektive krav kommer att lämnas till de i det andra rummet).

Fas 2 – Förhandling och planering

Ca 5 min överlämning och ommöblering + 20 min diskussion och skriva

- En medlare går mellan rummen och överlämnar kraven från de omyndiga till de myndiga med samma färg.
- En medlare går mellan rummen och överlämnar de myndigas förhållningsregler till de omyndiga med samma färg.
- Möblera snabbt om i rum två så att Myndiga Grön kan diskutera med Myndiga Blå.
- Förse de myndiga med papper så att de kan formulera en överenskommelse med gemensamma förhållningsregler.
- Förse de omyndiga med kopior av bilagan *Förslag på sätt att reagera vid orättvisa*.
- Tipsa de omyndiga om att de får lov att prata mellan färgerna för att planera en gemensam reaktion.
- Förse de omyndiga med papper så att de kan formulera hur de skulle vilja reagera vid orättvisa.
- Meddela när det är några minuter kvar på fasen så att de kan skriva ner sina formuleringar.

Fas 3 – Beslut och reaktion

Ca 5 min förflyttning + 10 min presentation och reaktion

- Samla alla i ett rum.
- Låt de myndiga presentera den gemensamma överenskommelsen med förhållningsregler.
- Låt de omyndiga få en minut att prata ihop sig och sedan berätta om hur de tänker reagera och motivera varför.
- Säg att spelet är slut och att deltagarna ska gå ur sina roller. Ni kommer nu gå in i efterdiskussionen som spelledarna håller i.

Möblera om i rummet och låt deltagarna bryta sina gruppkonstellationer och gå ur deras roll.

Efterdiskussion

Till spelledaren: Efter att ni har spelat den sista fasen är det viktigt att göra en tydlig markör om att spelet är över så att deltagarna kan bryta rollerna och bli sig själva igen. Möblera gärna om i rummet så att det inte ser ut som under spelet och placera deltagarna på ett sätt så att de kan se varandra under efterdiskussionen, förslagsvis i en cirkel. Blanda gärna deltagarna så att de inte sitter i de grupperingarna som de spelade under spelet. Berätta att spelet är avslutat och att ni nu ska gå in i en efterdiskussion för att samtala om hur det kändes att rollspela, vad som hände, vad ni har lärt er och vill veta mer om.

Efterdiskussionen är indelad i tre delar – Reflekterande, Tolkande och Generaliserande – för att deltagarna ska få diskutera känslor och lärdomar från spelet på olika nivåer. Nedan är förslag på frågor under respektive del. Välj ut de frågor som känns mest relevanta för respektive klass:

Del I - Reflekterande

Börja med en reflektion där deltagarna ventilerar sina spontana intryck och sammanfattar sina upplevelser från rollspelet.

- Hur var det att spela detta spel?
Ett tips är att först låta deltagarna diskutera i mindre grupper på 2-3 personer så att alla får möjlighet att ventilera sina tankar och känslor.
- Hur var stämningen i din grupp?
- Hur var det att komma överens med de andra grupperna?
- Hur kändes det att spela omyndig/myndig?

Del II - Tolkande

Med dessa frågor får deltagarna möjlighet att problematisera och analysera händelser under spelet samt får möjligheten att se alternativa utgångar av spelet.

- Hur gick diskussionerna under spelet? Någon från varje grupp berättar.
- Vem hade mest makt och inflytande respektive minst makt och inflytande under spelet? Vem fick bestämma minst respektive mest under spelet?

- Kändes det ni kom överens om rättvist? Varför/ varför inte?
- Tror ni att de beslut ni fattade hade blivit mer rättvisa om både omyndiga och myndiga hade varit med under förhandlingen?
- Hur tror ni att situationen på skolan utvecklades?
- Ni som var omyndiga och hade mindre makt – kunde ni gjort något för att få mer makt och för att få igenom era krav?
- Vilka tjänade mest på förhandlingens resultat; Omyndiga Blå, Omyndiga Grön, Myndiga Blå eller Myndiga Grön?
- I spelet fick de Omyndiga Blå och Omyndiga Grön inte kommunicera med varandra, ni fick inte komma på gemensamma krav som ni skulle skicka till de myndiga som satt i förhandling. Hade ni haft större möjlighet att påverka om ni kommunicerat med varandra?
- (Om) Ni omyndiga valde olika sätt att reagera på när ni upplevde orättvisa. Vilka konsekvenser kan de olika reaktionerna ha fått?

Del III - Generaliserande

Här lyfts deltagarnas reflektioner och upplevelser av spelet till ett större perspektiv. Här kan ni diskutera och dra paralleller till verkligheten och strukturella samhällsproblem utanför spelet.

Kom ihåg, om det behövs, att påpeka att vi i det här spelet belyser strukturella samhällsproblem som existerar även i verkligheten. I vissa fall kan frågorna kännas generaliserande. Det finns såklart många olika faktorer som avgör vem och vilka som har inflytande och makt och vilka som inte har det. Just i det här spelet belyses det ojämsställda maktförhållandet som råder mellan kön, alltså de facto att kvinnor diskrimineras just på grund av att de är kvinnor. Du som spelare får gärna välkomna diskussioner om andra maktförhållanden och diskrimineringsgrunder.

Som stöd till dig som spelledare finns det under avsnittet *Bakgrundsfakta till spelledarna* fakta som kan vara bra att ha läst igenom innan spelet och denna del av efterdiskussionen. **Tänk på att ni inte behöver diskutera alla frågor nedan, utan kan välja ut de frågor ni tycker passar bäst för gruppen som just spelat spelet.**

1. I det här spelet har några av er spelat omyndiga vilket har inneburit att ni inte haft samma rättigheter som de som spelat myndiga. Ser det även ut så i verkligheten? Finns det människor över 18 som trots att de är myndiga inte har samma rättigheter som andra myndiga?

2. Kvinnor har i många delar av världen inte samma rättigheter som män. De kan räknas som omyndiga utifrån många av de rättigheter ni listade inledningsvis som myndiga har (rätten att arva, rätten att rösta, välja vem man ska gifta sig med, rätten att arbeta och tjäna pengar mm.). Vad tänker ni kring det? Hur tänker ni att det ser ut här i Sverige i jämförelse med andra delar i världen? Och finns det andra än kvinnor som inte har samma rättigheter som de myndiga i spelet?

3. Det ni gjort här idag är att försöka komma överens om hur ett gemensamt utrymme/en miljö ska delas rättvist på, så att allas behov kan tillgodoses. Så ser även en verklig fredsförhandling ut. Men precis som i spelet deltar inte alla på samma villkor i en fredsförhandling. Ni myndiga hade mycket större inflytande. Vad innebar det för er omyndiga?

4. Som ni märkt i spelet så var förhandlingen mellan de myndiga det som satte reglerna för hur matsalen ska skötas i framtiden. Likaså är det i verkligheten när fred i ett land eller mellan länder ska förhandlas fram. Över 90 procent av alla som sitter i en fredsförhandling världen över är idag män. Varför är det så tror ni? Och vad kan det få för konsekvenser för tex kvinnor eller grupper i samhället som inte finns representerade i förhandlingarna?

5. I de flesta delar av världen är det främst män som sitter i beslutsfattande positioner. Hälften av världens befolkning är kvinnor men bara några få procent utgör kvinnor i världens alla parlament.

Varför tror ni att det är så? Hur ser det ut i Sverige och i resten av världen?

6. Inte bara i parlament eller fredsförhandlingar är det ojämnt. Kan ni tänka på situationer där ni upplevt eller uppmärksammat ojämsliddhet eller orättvisor? Oavsett om ni är man eller kvinna.

7. I spelet har ni stått på olika sidor av konflikten och har påverkats på olika sätt. På vilka sätt tror ni olika människor och grupper drabbas och påverkas av krig och konflikt i verkligheten?

8. (Om) Ni omyndiga reagerade över orättvisor, att ni inte fick samma inflytande som de myndiga i förhandlingen. Vilka reaktioner fick ni? Och vilka reaktioner i verklighetens krig och konflikt tror ni är vanliga? Vad kan reaktionerna få för konsekvenser (negativa och positiva)?

9. Världen är inte endast orättvis och hopplös! I alla delar av världen finns aktivister, organisationer och personer som kämpar för att alla ska ha samma rättigheter - oavsett kön, etnicitet, religion, sexualitet etc. Kvinnor organiserar sig tex utanför parlament, regeringar och fredsförhandlingar. Och elever organiserar sig i elevråd. Vad tror ni det gör för skillnad? För samhället i stort? För kvinnors rättigheter? För fred i världen eller inflytande över sin situation i skolan?

10. I spelet fick ni Omyndiga Blå och Omyndiga Grön inte kommunicera med varandra, ni fick inte komma på gemensamma krav som ni skulle skicka till de myndiga som satt i förhandling. Att kommunicera med andra är en viktig del för att kunna organisera sig och för att få gehör hos makthavare. Det finns många exempel där människor t.ex. genom olika rörelser eller ideella organisationer gått samman och krävt vissa rättigheter. Kan ni komma på några sådana exempel? (För dig som spelledare att hjälpa på traven; t.ex. slaveriets slut, kvinnlig rösträtt, hbtq-rättigheters utveckling, apartheids slut eller elevrådet på skolan. mm).

Till spelledaren: Avsluta efterdiskussionen med att gå vidare till delen: Tips för fortsatt arbete och engagemang.

Tips för fortsatt arbete och engagemang

Från Kvinna till Kvinna

Ta del av lyckade exempel

Under *Bakgrundsfakta för spelledarna* samt på Kvinna till Kvinnas hemsida finns många texter om hur kvinnoorganisationer och kvinnorrättsförsvarare uppnått lyckade resultat. Där finns också goda exempel på hur fred har skapats när civilbefolkningen, d.v.s. kvinnor, män och barn, som inte deltagit i strider, fått vara med och bestämma hur ett land ska styras efter kriget så freden som förhandlas fram kan vara hållbar för alla.

Som spelledare eller lärare kan du skriva ut några av dessa berättelser och exempel från hemsidan och dela ut till deltagarna. Här kommer några länkar till texterna:

Sydsudanesiska kvinnor tar plats i freds-förhandlingarna

<http://kvinnatillkvinna.se/blog/2014/03/10/sydsudanesiska-kvinnor-tar-plats-i-fredssamtal/>

Kvinnorörelsen mobiliserar inför fredssamtal om Syrien

<http://kvinnatillkvinna.se/blog/2014/01/21/kvinnororelsen-mobiliserar-infor-fredssamtal-om-syrien/>

Antalet kvinnliga poliser ökar i Libanon

<http://kvinnatillkvinna.se/blog/2012/03/30/samtal-om-kvinnor-fred-och-skerhet-i-libanon-palestina-och-irak/>

Samlade lyckade exempel för arbetet med kvinnor, fred och säkerhet

<http://kvinnatillkvinna.se/blog/2014/04/15/framgangsrik-utbildning-om-kvinnor-fred-sakerhet/>

Engagera dig

Som informatör hjälper du Kvinna till Kvinna i vårt arbete med informationsspridning och insamling. Fråga spelledaren på plats för mer information. Du är varmt välkommen till ett första möte med någon av våra informatörsgrupper.

Samla in pengar

Starta en insamling till förmån för kvinnor i krig och konflikt genom att exempelvis anordna en insamlingsgala, en loppmarknad, fikaförsäljning mm.

Det finns flera exempel på skolklasser som startat insamling till förmån för vårt arbete. Under 2014 anordnade ett gymnasium utanför Göteborg en konsert och samlade in pengar till förmån för Kvinna till Kvinnas arbete. Ett UF-företag (Ung Företagsamhet) som sålde smycken skänkte en del av sin vinst av till Kvinna till Kvinna. Låt kreativiteten flöda fritt - tillsammans gör vi skillnad!

Bjud in någon från Kvinna till Kvinna

Föreläsning om kvinnors rättigheter, kvinnors situation i konfliktdrabbade områden, fredsarbete eller andra frågor. Prata direkt med spelledaren eller kontakta informatörssamordnaren på Kvinna till Kvinna (informator@kvinnatillkvinna.se).

Se våra filmer

Finns på Kvinna till Kvinnas hemsida med tillhörande workshopmaterial.

En film om kvinnors mod i sviterna av krig:
Six Days (2013)

En dokumentär kortfilm om sexuellt våld i krig:
Kvinnornas Krig (2010)

Mer material

Finns på Kvinna till Kvinna hemsida:

Om kvinnor i fredsförhandlingar:
Gör plats för fred (2011)

Om kvinnors delaktighet i fredprocesser:
Kvinnor är viktiga i fredsprocesser (2012)

Om kvinnoorganisationers roll i arbetet för fred:
Kvinnors röster gör skillnad (2012)

Om diskriminering och våld mot kvinnor:
Kvinnors säkerhet ignoreras (2012)

Om det motstånd som kvinnorrättsförsvarare möter:
*Femdefenders – Näthat, gatuhat och världens mod-
igaste kvinnor (2014)*

Följ Kvinna till Kvinna i sociala medier

Facebook: Kvinna till Kvinna

Twitter: kvinna_t_kvinn

Instagram: kvinnatillkvinna

Hemsida: www.kvinnatillkvinna.se

Kontakt

Om du har fler frågor om hur du kan engagera dig och bidra i kampen för kvinnors rättigheter, kontakta informatörssamordnaren på Kvinna till Kvinna: informator@kvinnatillkvinna.se

www.kvinnatillkvinna.se

Från Pedagogiskt Centrum

Tolerans och demokrati mot diskriminering och rasism! – en metodbox (TODDOR)

En metodbox som behandlar antidemokratiska attityder och värderingar bland elever på högstadie- och gymnasienivå. Den innehåller tre spel att använda sig av i undervisningen – Bahati, Diskrimineringsdomstolen och Rörande normer. Till varje spel medföljer även förslag till fortsatt arbete. Dessutom ges sist i denna introduktion tips på annat material som kan fungera som stöd undervisningen.

Alla spel går att ladda ner kostnadsfritt på www.pedagogisktcentrum.se/speldata

Fair Sex: Nätverket

Ett digitalt läromedel i form av ett webbaserat spel som belyser frågor om jämställdhet, sexualitet, trafficking och sexköp. Genom spelet löper en röd tråd: Finns det ett samband mellan trafficking och våra attityder kring jämställdhet och sex?

Spelet med handledning finns för kostnadsfri användning på www.realstars.eu/fairsex-natverket

Kontakt

Om du har frågor om skolutveckling eller materialproduktion, kontakta oss på: pedagogisktcentrum@grkom.se

www.pedagogisktcentrum.se

Rollkort: Myndiga Blå

Er bakgrund

Konflikten blev större än någon kunde ana och bägge sidorna har skadat varandra väldigt mycket. Stora delar av skolan är förstörd och många – både myndiga och inte minst omyndiga – har lidit både fysiskt och psykiskt. Just nu ser ni ingen möjlighet i att förlåta den andra sidan. Ni vill efter förhandlingarna inte ha något med den gröna sidan att göra, varken de Myndiga Grön eller Omyndiga Grön. Ni anser att det bästa är om alla håller sig på sin sida.

Det finns två sätt att bli myndig: antingen föds du som myndig eller så arbetar du hårt och anpassar dig till systemet så att du blir myndigförklarad av redan myndiga personer. Det krävs mycket för att bli myndig, det är tydligt att alla inte klarar av att axla ansvaret som det innebär. Ni myndiga har gott uppförande, ser helheten i situationer, har de bästa lösningarna och idéerna på samhällsutvecklingen samt vet hur en konflikt löses på bästa sätt. Det är viktigt att ni som är myndiga och i beslutsfattande roller får bästa möjliga mat för att kunna vara på topp. Det finns anledningar till att de Omyndiga Blå är just omyndiga. De klarar sig inte själva och vet inte hur maten ska fördelas för att alla ska få det de har rätt till. De behöver myndiga vid deras sida – både för att skyddas från Myndiga Grön och för att de ska ta rätt mängd mat i matsalen. De Omyndiga Grön respekterar inte att matsalen ska vara en tyst plats. De är alldeles för högljudda och medvetet provocerande. Det är tydligt att de Myndiga Grön inte har koll på sina omyndiga.

Era intressen

- Att ha en tydlig uppdelning när Grön och Blå får äta i matsalen för att skapa lugn och ro.
- Att de Myndiga Grön tar på sig ansvaret för den skada de orsakat och ber om ursäkt.
- Att alla myndiga blir tydligare i sin roll som beslutsfattare och beskyddare av de omyndiga och att ingen omyndig sitter med i förhandlings- och beslutsprocessen.

Era rädslor

- Att de Myndiga Grön kommer att hämnas så fort de får chansen.
- Att de omyndiga får för mycket att säga till om i frågor de inte förstår.
- Att de Omyndiga Blå blir lika högljudda och börjar ställa lika mycket krav som de Omyndiga Grön.

Vad ni ska göra

Ni myndiga har länge varit oense om hur resurserna, i synnerhet maten, ska fördelas på skolan. Detta har lett till en stor konflikt som eskalerat och ni har delat upp er i två läger – Grön och Blå. Ni är nu alla utmattade och inser att situationen är ohållbar. Matsalen är ett utrymme som alla behöver använda och därför måste ni myndiga komma överens om den mest akuta frågan: **Hur ska konflikten i matsalen lösas och fred bevaras?**

Ni diskuterar först i er mindre grupp (Myndiga Blå) och **kommer fram till förhållningsregler** som ni tror skulle skapa fred i matsalen. Alla, både myndiga och omyndiga, kommer att påverkas av ert beslut. Medlarna kommer att presentera ert första förslag på förhållningsregler till de Omyndiga Blå som är på er sida och befinner sig i det andra rummet. De Omyndiga Blå har i sin tur möjlighet att via medlarna skicka lappar med de krav de har som ni kan välja att ta hänsyn till när ni förhandlar med de Myndiga Grön. I slutändan är det dock ni som arbetar och bestämmer på skolan. Er röst väger alltid tyngre än de omyndigas.

FÖRHANDLINGARNA KOMMER ATT GÅ TILL SÅ HÄR:

Fas 1 Formulering (15 min): Diskutera i er mindre grupp och formulera ett första förslag på överenskommelse med förhållningsregler utifrån ert perspektiv.

OBS! Ni måste fota av eller skriva två likadana versioner av detta, då pappret ska lämnas till de omyndiga.

Fas 2 Förhandling (20 min): Få krav från de Omyndiga Blå. Möta de Myndiga Grön och komma fram till en gemensam överenskommelse för hela skolan.

Fas 3 Beslut (10 min): Samlas i helgrupp och presentera ert beslut för de omyndiga. De omyndiga reagerar.

Rollkort: Myndiga Grön

Er bakgrund

Konflikten blev större än någon kunde ana och bägge sidorna har skadat varandra väldigt mycket. Stora delar av skolan är förstörd och många – både myndiga och inte minst omyndiga – har lidit både fysiskt och psykiskt. Ni månar om att de två motstridiga sidorna ska hitta sätt för att mötas och kunna samsas. Ni tänker långsiktigt och därför måste ni förlåta varandra och lägga konflikten som varit bakom er. Det är svårt att peka på vem som gjort mest skada eftersom alla är skyldiga till konflikten.

Det finns två sätt att bli myndig: antingen föds du som myndig eller så arbetar du hårt och anpassar dig till systemet så att du blir myndigförklarad av redan myndiga personer. Det krävs mycket i detta samhälle för att bli myndig, det är tydligt att alla inte klarar av att axla det ansvar som det innebär. Det är ni myndiga som har gott uppförande, ser helheten i situationer, har de bästa lösningarna och idéerna på samhällsutvecklingen samt vet hur en konflikt löses på bästa sätt. Ansvar innebär att ni som är myndiga behöver ta hänsyn till allas önskemål och behov för att ta beslut som blir bäst för alla och för framtiden. Resurser på skolan behöver fördelas jämnt så att ingen känner sig orättvist behandlad. Ni har hört att det hos de omyndiga finns ett växande missnöje om uppdelningarna på skolan. De Omyndiga Grön har till och med börjat höja sina röster om detta i själva matsalen vilket har gjort Myndiga Blå onödigt irriterade. Det är nog bättre att de omyndiga enbart pratar med de myndiga på deras sida. Det är trots allt de myndiga som har ansvar för skolan och tar alla beslut.

Era intressen

- Att båda sidor erkänner sitt ansvar i konflikten, förlåter varandra och lovar att inte använda våld i framtiden.
- Att de omyndigas röster får komma till tals mer, men att ingen omyndig sitter med i förhandling- och beslutsprocessen.
- Att de Omyndiga Grön slutar att provocera de blåa.

Era rädslor

- Att de Myndiga Blå inte vill komma överens med er.
- Att de Omyndiga Grön blir för högljudda och provocerar de Myndiga Blå mer.
- Att förhandlingen ska leda till att konflikten eskalerar än mer.

Vad ni ska göra

Ni myndiga har länge varit oense om hur resurserna, i synnerhet maten, ska fördelas på skolan. Detta har lett till en stor konflikt som eskalerat och ni har delat upp er i två läger – Grön och Blå. Ni är nu alla utmattade och inser att situationen är ohållbar. Matsalen är ett utrymme som alla behöver använda och därför måste ni myndiga komma överens om den mest akuta frågan: **Hur ska konflikten i matsalen lösas och fred bevaras?**

Ni diskuterar först i er mindre grupp (Myndiga Grön) och **kommer fram till förhållningsregler** ni tycker skulle skapa fred i matsalen. Alla, både myndiga och omyndiga, kommer att påverkas av era beslut. Medlarna kommer att presentera ert första förslag på förhållningsregler till de Omyndiga Grön som är på er sida och befinner sig i det andra rummet. De Omyndiga Grön har i sin tur möjlighet att via medlarna skicka lappar med krav de har som ni kan välja att ta hänsyn till när ni förhandlar med de Myndiga Blå. I slutändan är det dock ni som arbetar och bestämmer på skolan. Ni tar hänsyn till de omyndigas krav men er röst väger alltid tyngst.

FÖRHANDLINGARNA KOMMER ATT GÅ TILL SÅ HÄR:

Fas 1 Formulering (15 min): Diskutera i er mindre grupp och formulera ett första förslag på överenskommelse med förhållningsregler utifrån ert perspektiv.

OBS! Ni måste fota av eller skriva två likadana versioner av detta, då pappret ska lämnas till de omyndiga.

Fas 2 Förhandling (20 min): Få krav från de Omyndiga Grön. Möta de Myndiga Blå och komma fram till en gemensam överenskommelse för hela skolan.

Fas 3 Beslut (10 min): Samlas i helgrupp och presentera ert beslut för de omyndiga. De omyndiga reagerar.

Rollkort: Omyndiga Blå

Er bakgrund

Konflikten blev större än någon kunde ana och bägge sidorna har skadat varandra väldigt mycket. Stora delar av skolan är förstörd och många – både myndiga och inte minst omyndiga – har lidit både fysiskt och psykiskt.

Det finns två sätt att bli myndig: antingen föds du som myndig eller så arbetar du hårt och anpassar dig till systemet så att du blir myndigförklarad av redan myndiga personer. Det krävs mycket för att bli myndig, det är tydligt att alla inte klarar av att axla det ansvar som det innebär. Ni som är omyndiga kan komma att leva resten av era liv som omyndiga och aldrig få arbeta, rösta eller röra er fritt i samhället.

Ni anser att systemet som råder mellan de myndiga och omyndiga fungerar relativt väl. Vi är olika och föds helt enkelt med olika förmågor. Om alla ska vara med och fatta alla beslut tar processer för lång tid. Det finns en anledning till att ni är omyndiga eftersom ni inte har utvecklat förmågorna som krävs för att kunna ta det ansvaret som myndiga tar och ni har inte all den information om skolan som krävs. Ni ifrågasätter ibland er roll som omyndiga men vågar inte stå upp emot systemet. Ärligt talat känns det skönt att slippa ha ett så stort ansvar för en hel skola och dess befolkning. Samtidigt är det hög status att vara myndig och därför ser ni till att visa er duktiga och anpassningsbara så att ni någon dag kan bli myndigförklarade. Medan myndiga har ägnat sig åt konflikten är det faktiskt ni omyndiga som skött skolan så att en ganska normal vardag upprätthålls. Ni har visat på mycket stort ansvarstagande.

De omyndiga har inte varit delaktiga i striderna utan blivit skadade när ni försökt använda matsalen eller bara levt era liv. Många av de som ni känner har skadats allvarligt och stora delar av era hem har blivit förstörda. Ni har märkt att desto mer ni lägger er i de myndigas strider, desto mer får ni lida. De Omyndiga Grön är onödigt högljudda och gör det bara värre för alla på skolan. Ni är trötta och vill inte förlora mer, men behöver hjälp från alla – myndiga och omyndiga på bägge sidor – för att bygga upp skolan igen så att ni kan leva vidare.

Era intressen

- Kunna skydda er själva och era närmaste samt att få lugn och ro på skolan så att alla kan läka och bygga upp det som förstörts.
- Striktare beteenderegler för ALLA (även myndiga). Regler skapar ordning.
- Att en representant från de Omyndiga Blå får sitta med i förhandlingen.

Era rädslor

- Att förlora det lilla ni har kvar och bli mer skadade.
- Att de Omyndiga Grön ska göra för mycket väsen av sig så att fler skadas.
- Att de myndiga tappar förtroendet för er och vill lyssna ännu mindre på omyndiga.

Vad ni ska göra

De myndiga har länge varit oense om hur resurserna, i synnerhet maten, ska fördelas på skolan. Detta har lett till en stor konflikt som eskalerat och de har delat upp skolan i två läger – Grön och Blå. Ni omyndiga har tvingats ingå i en av sidorna. Ni är nu alla utmattade och inser att situationen är ohållbar. Matsalen är ett utrymme som alla behöver använda och därför måste de myndiga komma överens om den mest akuta frågan: **Hur ska konflikten i matsalen lösas och fred bevaras?**

Er uppgift är att först i er lilla grupp (de Omyndiga Blå) **skriva fem krav** som ni har i förhandlingar om förhållningsregler för att skapa fred i matsalen. Detta är ert sätt att förklara er situation och göra er röst hörd i de viktiga besluten som kommer att tas och påverka era liv. Då ni är medvetna om att de Myndiga Blå redan har en bestämd åsikt måste ni vara smarta och formulera er på ett trevligt och retoriskt sätt för att nå fram med er vilja. I slutändan är det dock de myndiga som arbetar och bestämmer på skolan. Deras röst väger alltid tyngst.

Medlarna kommer att lämna över era krav till de Myndiga Blå som är på er sida och befinner sig i det andra rummet. Ni kommer samtidigt få ta del av de det första förslaget på förhållningsregler som de Myndiga Blå formulerat. När de myndiga förhandlar om gemensamma förhållningsregler kommer ni ha tid för att planera hur ni vill reagera om er situation inte ändras eller upplevs orättvis. Ni kommer också ha möjlighet att diskutera reaktioner på överenskommelsen med de Omyndiga Grön om ni vill.

FÖRHANDLINGARNA KOMMER ATT GÅ TILL SÅ HÄR:

Fas 1 Formulering (15 min): Diskutera i er mindre grupp och **formulera fem krav** som ni vill att de Myndiga Blå ska tänka på utifrån ert perspektiv som omyndiga. *OBS! Ni måste fota av eller skriva två likadana versioner av detta, då pappret ska lämnas till de myndiga.*

Fas 2 Planering (20 min): Få det första förslaget på förhållningsregler från Myndiga Blå. Planera hur ni vill reagera om den slutgiltiga överenskommelsen som presenteras av alla de myndiga känns orättvis. Här kan ni diskutera med de Omyndiga Grön.

Fas 3 Reaktion (10 min): Samlas i helgrupp, få överenskommelsen från de myndiga presenterad och berätta om hur ni kommer reagera.

Rollkort: Omyndiga Grön

Er bakgrund

Konflikten blev större än någon kunde ana och bägge sidorna har skadat varandra väldigt mycket. Stora delar av skolan är förstörd och många – både myndiga och inte minst omyndiga – har lidit både fysiskt och psykiskt.

Det finns två sätt att bli myndig: antingen föds du som myndig eller så arbetar du hårt och anpassar dig till systemet så att du blir myndigförklarad av redan myndiga personer. Det krävs mycket i detta samhälle för att bli myndig, det är tydligt att alla inte klarar av att axla det ansvar som det innebär. Ni som är omyndiga kan komma att leva resten av era liv som omyndiga och aldrig få arbeta, rösta eller röra dig fritt i samhället.

Ni känner att nu får det vara nog med orättvisorna. Ni ifrågasätter er position som omyndiga och göra försök att stå upp emot systemet och de myndiga. Ni anser att villkoren för att bli myndig är godtyckliga. Det verkar som att vissa blir myndiga bara för att de föds i rätt familj och inte på grund av att de visar på att de kan axla stort ansvar. Det är orättvist att de omyndigas röster inte får höras mer, i synnerhet i beslut som kommer påverka er i största grad. När de myndiga har krigat är det faktiskt ni omyndiga som skött skolan så att ni överlevt. Ni har visat på mycket stort ansvarstagande.

De omyndiga har inte varit delaktiga i striderna utan blivit skadade när ni försökt använda matsalen eller bara levt era liv på skolan. Många ni känner har skadats allvarligt och stora delar av era hem har blivit förstörda. De myndiga ser inte hur mycket ni har fått lida! Det enda sättet för att framtiden ska bli bättre är att allas röster får höras och det betyder att de omyndigas röster måste få ta ännu mer plats. Om ni omyndiga går ihop och ställer krav så kan de myndiga inte ignorera er. Att vara tyst gör allting bara värre, i synnerhet för kommande generationer.

Era intressen

- Att förändra strukturerna gällande vilka som blir myndiga och omyndiga. Om inte det går så ska omyndiga i alla fall få vara representerade vid förhandlingar.
- Uppmärksamma de andra omyndiga på diskrimineringen som sker.
- Fortsätta att kämpa för era rättigheter oavsett hot och våld.

Era rädslor

- Att de omyndiga inte får komma till tals.
- Att de Omyndiga Blå inte förstår eller vågar säga ifrån mot den diskriminering som sker.

- Att de nya ordningsreglerna innebär mer begränsningar för omyndiga och att hoten blir värre.

Vad ni ska göra

De myndiga har länge varit oense om hur resurserna, i synnerhet maten, ska fördelas på skolan. Detta har lett till en stor konflikt som eskalerat och de har delat upp skolan i två läger – Grön och Blå. Ni omyndiga har tvingats ingå i en av sidorna. Ni är nu alla utmattade och inser att situationen är ohållbar. Matsalen är ett utrymme som alla behöver använda och därför måste de myndiga komma överens om den mest akuta frågan: **Hur ska konflikten i matsalen lösas och fred bevaras?**

Er uppgift är att först i er lilla grupp (de Omyndiga Grön) **skriva fem krav** som ni har i förhandlingar om förhållningsregler för att skapa fred i matsalen. Detta är ert sätt att förklara er situation för de myndiga och göra er röst hörd i de viktiga besluten som kommer att tas och påverka era liv. I slutändan är det dock de myndiga som arbetar och bestämmer på skolan. Deras röst väger alltid tyngst.

Medlarna kommer att lämna över era krav till de Myndiga Grön som är på er sida och befinner sig i det andra rummet. Ni kommer samtidigt få ta del av de det första förslaget på förhållningsregler som de Myndiga Grön formulerat. När de myndiga förhandlar om gemensamma förhållningsregler kommer ni ha tid för att planera hur ni vill reagera om er situation inte ändras eller upplevs orättvis. Ni kommer också ha möjlighet att diskutera reaktioner på överenskommelsen med de Omyndiga Blå om ni vill.

FÖRHANDLINGARNA KOMMER ATT GÅ TILL SÅ HÄR:

Fas 1 Formulering (15 min): Diskutera i er mindre grupp och **formulera fem krav** som ni vill att de Myndiga Grön ska tänka på utifrån ert perspektiv som omyndiga. *OBS! Ni måste fota av eller skriva två likadana versioner av detta, då pappret ska lämnas till de myndiga.*

Fas 2 Planering (20 min): Få det första förslaget på förhållningsregler från Myndiga Grön. Planera hur ni vill reagera om den slutgiltiga överenskommelsen som presenteras av alla de myndiga känns orättvis. Här kan ni diskutera med de Omyndiga Blå.

Fas 3 Reaktion (10 min): Samlas i helgrupp, få överenskommelsen från de myndiga presenterad och berätta om hur ni kommer reagera.

Förslag på sätt att reagera vid orättvisa

Just nu befinner sig de myndiga i en förhandling. För att lösa konflikten och bevara fred i matsalen kommer de att komma överens om förhållningsregler som gäller alla på skolan. Dessa förhållningsregler kommer att presenteras för er och då har ni möjlighet att reagera på det sätt som ni tror blir mest konstruktivt.

Välj ett eller flera sätt som ni tänker reagera på om ni upplever att situationen förblir orättvis efter att ni hört de myndigas överenskommelse. Beskriv varför ni väljer att göra så och vad det innebär mer detaljerat i er situation. Ni kommer få redovisa detta i helgrupp efter att de myndiga presenterat överenskommelsen.

Kanske vill ni alliera er med de andra omyndiga? Ni har nu möjlighet att prata med dem. Ni måste dock inte komma överens med dem. Reagera på det sätt som ni tror blir bäst!

OBS! Ni kommer bara att berätta om hur ni väljer att reagera. Ni kommer alltså inte att visa hur ni reagerar.

Inspireras gärna av hur andra har reagerat i situationer som liknat er genom listan nedan:

Hitta allierade hos andra med mer makt

Ta hjälp av omyndiga på andra skolor – nätverka!

Organisera er!

Gör en kunskapsinventering av er själva. Hur kan era kunskaper och förmågor komma till nytta?

Hör av er till media och tidningar

Använd sociala medier och informera omvärlden- påverka!

Kontakta FN/andra organ

Spionage: få in en av era egna hos de myndiga

Strejka på olika sätt

Muta de myndiga

Demonstrera

Flytta och starta en ny, egen skola

Hungerstrejka

Storma fredsförhandlingarna

Bränn ner matsalen

Köp vapen

Ta till våld

Förslag på sätt att reagera vid orättvisa

Just nu befinner sig de myndiga i en förhandling. För att lösa konflikten och bevara fred i matsalen kommer de att komma överens om förhållningsregler som gäller alla på skolan. Dessa förhållningsregler kommer att presenteras för er och då har ni möjlighet att reagera på det sätt som ni tror blir mest konstruktivt.

Välj ett eller flera sätt som ni tänker reagera på om ni upplever att situationen förblir orättvis efter att ni hört de myndigas överenskommelse. Beskriv varför ni väljer att göra så och vad det innebär mer detaljerat i er situation. Ni kommer få redovisa detta i helgrupp efter att de myndiga presenterat överenskommelsen.

Kanske vill ni alliera er med de andra omyndiga? Ni har nu möjlighet att prata med dem. Ni måste dock inte komma överens med dem. Reagera på det sätt som ni tror blir bäst!

OBS! Ni kommer bara att berätta om hur ni väljer att reagera. Ni kommer alltså inte att visa hur ni reagerar.

Inspireras gärna av hur andra har reagerat i situationer som liknat er genom listan nedan:

Hitta allierade hos andra med mer makt

Ta hjälp av omyndiga på andra skolor – nätverka!

Organisera er!

Gör en kunskapsinventering av er själva. Hur kan era kunskaper och förmågor komma till nytta?

Hör av er till media och tidningar

Använd sociala medier och informera omvärlden- påverka!

Kontakta FN/andra organ

Spionage: få in en av era egna hos de myndiga

Strejka på olika sätt

Muta de myndiga

Demonstrera

Flytta och starta en ny, egen skola

Hungerstrejka

Storma fredsförhandlingarna

Bränn ner matsalen

Köp vapen

Ta till våld

PEDAGOGISKT
CENTRUM
Utbildning

Kvinna till Kvinna

Fred för alla är framtaget av Kvinna till Kvinna och
Pedagogiskt Centrum med stöd av Arvsfonden.